

# Onderzoek naar de Regenwulp in Nederland en België

A. J. van Dijk, H. van Vugt en H. Voet

## Inleiding

In 1975 werd het plan opgevat om meer gericht onderzoek te gaan doen naar de Regenwulp. Omdat deze wulp gebruik maakt van slaappleatsen werd besloten op deze plaats te letten en daar geregeld tellingen te houden. Bovendien is een simultaantelling uitgevoerd.

In 1976 is het onderzoek intensief ter hand genomen. In onderling overleg en in samenwerking met vogelwaarnemers uit de omgeving van Antwerpen, Breda en Drenthe zijn op verschillende data simultaantellingen gehouden.

Omdat met de simultaantellingen een behoorlijke indruk werd verkregen van het aantal doortrekkende Regenwulpen is het plan opgevat om ook van andere delen van Nederland en België informatie te verzamelen over het voorkomen en de aantallen.

Met dit verslag wordt de stand van zaken van het onderzoek weergegeven.

## Doortrek

De Regenwulp komt in beide trekseizoenen voor. Het broedgebied ligt in noordelijke en noordwestelijke streken; de Regenwulp overwintert in Afrika. Van een aantal gebieden op de trekweg is bekend dat ze gebruikt worden als pleisterplaats (zie figuur 1).

In België en Nederland is vastgesteld dat de vogels niet altijd langs de kust trekken, maar een meer binnenlandse route volgen.

In het voorjaar, voornamelijk de maanden april en mei, worden grote aantallen gemeld uit de gebieden rond Antwerpen en Breda en uit Drenthe/Friesland. De vogels vliegen via het midden van Nederland. Elders worden kleine aantallen gemeld, met name van de Noordzeekust en de Waddenzee.

De najaarstrek, voornamelijk in juli en augustus, verloopt anders; grote aantallen worden vastgesteld in Drenthe/Friesland, het Waddenzeegebied, soms langs de kust en in het midden van Nederland. In de omgeving van Breda/Antwerpen worden in deze periode sporadisch Regenwulpen opgemerkt.

Met behulp van de ontvangen informatie is op de kaart van Nederland globaal het voorkomen aangegeven (zie figuur 2).

Om inzicht te krijgen in de aantallen zijn in de maanden april-mei en juli-augustus simultaantellingen georganiseerd. Op vastgestelde data werden in Nederland en België op de bekende slaappleatsen tellingen uitgevoerd. De vogels trekken 's avonds naar de slaappleats voor de overnachting. In de morgen vertrekken de wulpen weer naar de voedselgebieden.

In België telde men op de volgende slaappleatsen: omgeving Antwerpen (Kalmthoutse Heide, Groot Schietveld/Brecht, Sint Lenaarts, Rijkevorsel) en langs de kust (Het Zwin).

In Nederland: westelijk Noord-Brabant (Kampina, Strijbeekse Hei, Pannenhoef/Rijsbergen, Buissche Heide) en oostelijk Friesland en westelijk Drenthe (Dwingelose Heide, Westerzand, Vledderzand, Vledderveld, Doldersummerveld, Scharreveld, Canada/Bosw. Appelscha, Brunstinger Plassen, Diependal, Heide van Duurswoude, Fochteloërveen, Rolde, America/Een, Bunnerveen, Lauwersmeer) in in Noord-Holland (Normenven/Balgzand).

In tabel I worden de aantallen weergegeven.

gebieden	aantal ex.
1. Noordoost Nederland	20.000
2. Summerset	2.000
3. Noord-Brabant en België	8.000
4. Baie d'Authie en Baie de Somme	+ ?
5. Vendée	veel?
6. Baie d'Aiguillon	3.000
7. Andalusië	+ ?

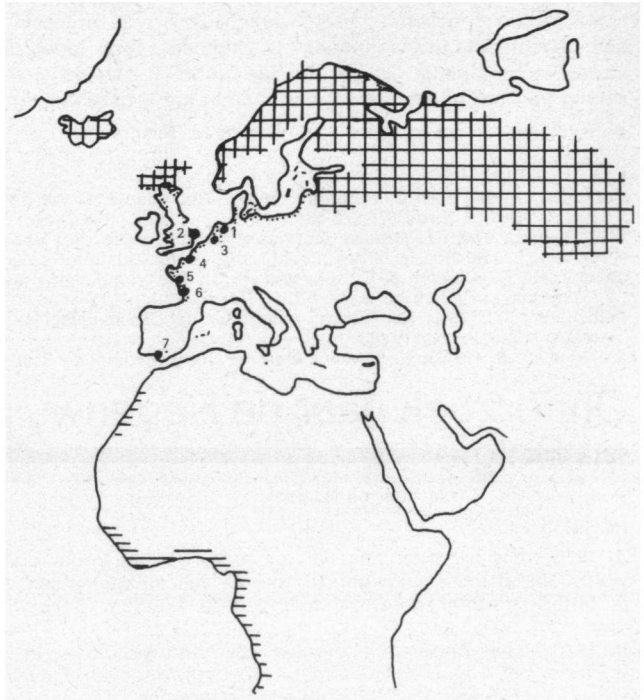


Fig. 1. Het voorkomen van de Regenwulp in het Westeuropese gebied.

Tabel 1. Aantal Regenwulpen dat tijdens de simultaantellingen in 1976 is geteld.

gebied	16-4	23-4	30-4	1-5	7-5	14-5	9-7	16-7	23-7	30-7	6-8	13-8
Antwerpen/Breda	1788	5090	7756	?	536	13	—	—	—	—	—	—
Drenthe/Friesland	3595	6867	14953	15963	5534	127	4153	9260	6037	2937	1251	110
Kust België (Zwin)	185	393	616	?	408	?	?	?	?	?	?	?
Normenven/Balgzand	?	?	?	?	80	?	?	?	?	?	?	?
Waddenzee	?	?	?	200	?	?	?	?	?	?	?	?
Totaal geteld	5568	12350	23325	16163	6558	140	4153	9260	6037	2937	1251	110

In een aantal gevallen was het niet mogelijk alle slaapplekken gelijktijdig te tellen. Over het algemeen werden op dergelijke plaatsen op andere dagen wel tellingen verricht, zodat toch over cijfermateriaal kon worden beschikt. Door de aantallen te vergelijken en de doortreksituatie in ogenschouw te nemen, is het mogelijk gebleken voor de niet getelde slaapplekken een aantal te berekenen. Bij elke telling is steeds het %-aandeel per slaapplek bepaald. Wanneer een slaapplek niet was geteld, kon met behulp van het %, het aantal globaal worden berekend. Deze berekening is alleen toegepast op tellingen waarbij slechts enkele slaapplekken niet konden worden geteld.

Tabel 2. Aantal Regenwulpen dat tijdens de simultaantellingen in 1976 volgens berekeningen (%-aandeel) aanwezig was.

gebied	23-4	30-4	1-5	9-7	16-7	23-7
Antwerpen/Breda e.o.	9000	8500	8000 ?	—	—	—
Drenthe/Friesland	8250	16750	19700	4560	9650	6170
Kust België	290	615	600 ?	—	—	—
Normenven/Balgzand	80	100	100	?	?	?
Waddenzee	150	200	200	500	750	750
Totaal berekend m.b.v. %	17770	26165	28600 ?	5060	10400	6920

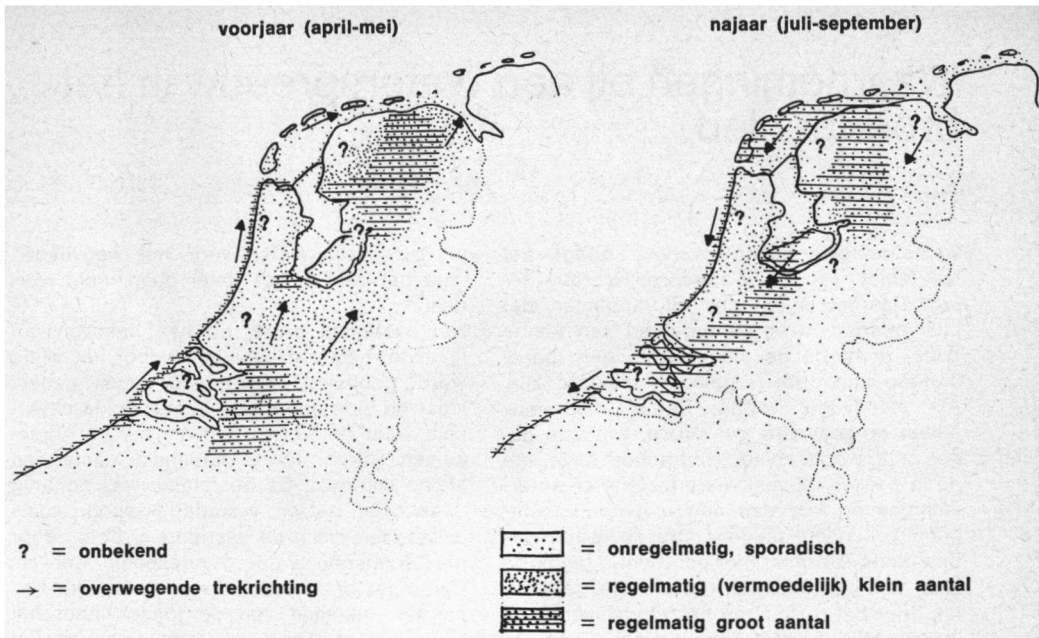


Fig. 2. Het voorkomen van de Regenwulp in Nederland en België.

Het maximale aantal Regenwulpen dat werd geteld is voor de Westeuropese trekwegen nog niet eerder zo hoog opgegeven. Omdat een aantal slaapplekken niet met de simultaantellingen zijn geteld (omdat ze nog niet bekend waren) is het zeer aannemelijk dat de aantallen hoger zijn geweest. Het aantal dat in het Waddengebied wordt opgegeven is aan de (zeer) lage kant; aantallen van het Delta-gebied ontbreken geheel. Uitgaande van de telresultaten, de berekening van de aantallen op niet geregeld getelde slaapplekken, de in het geheel niet getelde slaapplekken en andere pleisterplaatsen zal het aantal Regenwulpen op 30 april en 1 mei ongeveer 30.000 ex. zijn geweest. Uit tellingen in België (H. Voet in litt.) is gebleken dat het aantal doortrekkende vogels in 1976 zeer hoog was. In de periode 1963—1976 werd nooit een groter aantal geteld dan in het jaar 1976.

#### Medewerkers

Zeer veel vogelwaarnemers hebben hun gegevens over de Regenwulp doorgegeven. Mede hierdoor kon dit tussentijdse overzicht worden samengesteld. De deelnemers aan de simultaantellingen worden bedankt voor hun enthousiasme en doorzettingsvermogen, dat tot zulke goede resultaten heeft geleid. Hoewel het niet meer dan logisch zou zijn de namen van de medewerkers hier af te drukken is daar op dit moment nog van afgezien.

#### Vervolgonderzoek

In 1977 is het de bedoeling om het Regenwulp-onderzoek in geheel Nederland en België uit te voeren. Vanwege o.a. de coördinatie gaat dit nu via het *Vogelstudie van de KNNV* lopen.

De volgende gegevens worden gevraagd:

- Alle waarnemingen met vermelding van datum, plaats, tijd, gedrag en bijzonderheden vanaf 1965 en belangwekkende waarnemingen uit de periode vóór 1965.
- Algemene opmerkingen over (jaarlijkse) verschillen in doortrek, periode van doortrek, getalsterkte en gebruik van slaapplekken.
- Gegevens over slaapplekken liefst direct doorgeven, in verband met tellingen.

Het is de bedoeling om ook in 1977 simultaantellingen te organiseren; data zijn al vastgesteld.

Voor inlichtingen over het onderzoek, over de slaapplekstellingen (data, wijze van tellen e.d.) en de medewerking aan de tellingen, kunt u terecht bij:

- België: H. Voet, Oude Baan 5, Ekeren, (09-32-) 031-456823.
- Noord-Brabant: H. van Vugt, Bavelselaan, 191, Breda, 076-655358.
- elders Nederland: A. J. van Dijk, Ootmaandijk 1, Uffelte, 05215-331.